

Lotterinemnda

Vedtak i Lotterinemnda 17. september 2021

Sak

2021/0850 Sjømannskirken – Norsk kirke i utlandet – org.nr. 938 555 222 – klage over avslag på søknad om merverdiavgiftskompensasjon

Til stede: Vara for leder Kaja Moen Welo, medlem Shabneet K. Bains og medlem Elisabet Ekberg

Sakens bakgrunn

Sjømannskirken – Norsk kirke i utlandet (klager) søkte 28. august 2020 om merverdiavgiftskompensasjon for regnskapsåret 2019. Søknaden gjaldt et kompensasjonsbeløp på 5 625 380 kroner etter forenklet modell.

Lotteritilsynet avslo søknaden 9. desember 2020. Tilsynet viser til at klagers søknad for regnskapsåret 2018 ble avslått 25. oktober 2019, og at det ikke foreligger nye opplysninger eller momenter som tilsier en annen konklusjon for årets søknad. Tilsynet viser til samme begrunnelse som ved avslaget for regnskapsåret 2018, og presiserer at tilsynet er av den oppfatning at klagers oppgaver og virksomhet, organisering, rekruttering, teologiske forankring, samt tilsyns- og rapporteringslinjer innebærer at klager er en organisasjon som er direkte eller indirekte tilknyttet Den norske kirke, slik at klager faller utenfor kompensasjonsordningen. Tilsynet viser til at statens delfinansiering av Sjømannskirken underbygger dette. I tillegg vises det til at klagers virksomhet kommer Den norske kirke til gode, og at klager i alle tilfelle faller utenfor ordningen på dette grunnlaget.

Klager sendte 9. desember 2020 e-post med foreløpig klage og begjæring om utsatt frist for å fremme begrunnet klage, i påvente av Lotterinemndas behandling av klagesaken som gjaldt for regnskapsåret 2018 (sak 2020/255). Lotteritilsynet ga utsatt klagefrist til 17. februar 2021. Klager sendte 17. februar 2021 en begrunnet klage.

Klager anfører at vedtaket er fattet på grunnlag av feil tolkning av forskriften. Klager viser til at Kulturdepartementet ikke har hatt intensjon om at forskriften skal medføre at Sjømannskirken faller utenfor ordningen eller at presiseringen av forskriften skulle føre til en ny praksis, slik Lotteritilsynet legger til grunn for sitt avslag på søknaden. Klager viser til høringsnotat 11. desember 2017 om endringer i regelverk om merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner (høringsnotat 2017), høringsnotat 6. januar 2021 om forslag til endringer i forskrift om merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner

Postadresse

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Tlf.: 55 19 30 00

E-post: post@knse.no

(høringsnotat 2021) og brev fra Kulturdepartementet til KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter (KA) datert 11. april 2019. Klager viser også til at det i Prop. 130 L (2018-2019) fremgår at «[f]ormålet med å ta ut Den norske kirke og de kirkelige organene er å sikre at ingen virksomhet mottar en dobbel kompensasjon for sine kostnader knyttet til merverdiavgift.» Klager forklarer at Sjømannskirken ikke har blitt kompensert for kostnader knyttet til merverdiavgift gjennom driftsstøtten som mottas fra Barne- og familiedepartementet og heller ikke omfattes av merverdiavgiftskompensasjonsloven, og mener at et avslag vil utgjøre en negativ forskjellsbehandling. Det vises for øvrig til klagen i sin helhet.

Lotteritilsynet har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak og oversendte klagen med innstilling 11. mai 2021 til Lotterinemnda for behandling.

Det rettslige grunnlaget

Det rettslige grunnlaget er forskrift 23. oktober 2018 nr. 1600 om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner (forskriften).

Formålet med ordningen er å fremme frivillig aktivitet, og den skal kompensere for kostnader frivillige organisasjoner har til merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester, jf. forskriften § 1.

Forskriften § 3 gir regler om organisasjoner og virksomhet som kan få merverdiavgiftskompensasjon. Det følger av § 3 tredje ledd bokstav g at det ikke gis merverdiavgiftskompensasjon til «Den norske kirke, de kirkelige fellestrådene, menighetsrådene, organisasjoner som direkte eller indirekte er tilknyttet slike eller som et av rådene på annen måte kan legge føringer for, og virksomhet som ellers kommer disse organene til gode».

Ved forskrift 23. mars 2021 nr. 960 om endring i forskrift om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner ble virkeområdet til forskriften § 3 tredje ledd bokstav g endret. Etter bestemmelsen er det nå bare Den norske kirke, de kirkelige fellestrådene og menighetsrådene som er unntatt fra kompensasjonsordningen. Endringen trådte i kraft 23. mars 2021, og gjaldt med dette ikke på søknadstidspunktet.

Av forvaltningsloven § 34 følger det at klageinstansen kan prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye opplysninger. I dette ligger at klageinstansen fullt ut kan prøve både rettsanvendelsen, saksbehandlingen, faktum og det frie skjønn. Klageinstansen kan selv treffe nytt vedtak i saken eller oppheve det og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling.

Lotterinemndas vurdering

Sjømannskirken sin klage gjelder Lotteritilsynets vedtak 9. desember 2020 om avslag på søknad om merverdiavgiftskompensasjon.

Det fremgår av forskriften § 3 tredje ledd bokstav g at organisasjoner som direkte eller indirekte er tilknyttet Den norske kirke, de kirkelige fellestrådene og menighetsrådene eller som et av rådene på annen måte kan legge føringer for, ikke gis kompensasjon.

Lotterinemnda behandlet 7. desember 2020 Sjømannskirkens klage over avslag på søknad om merverdiavgiftskompensasjon for regnskapsåret 2018 (sak 2020/255). Nemnda kom til at klager har en klar indirekte tilknytning til Den norske kirke, og klagen ble ikke tatt til følge.

Med henvisning til høringsnotat 2017, høringsnotat 2021 og brev fra Kulturdepartementet til KA 11. april 2019, har klager anført at intensjonen med bestemmelsen i forskriften fra 2018, slik den ble fastsatt ved forskrift 23. mars 2021, var å tydeliggjøre og presisere regelverket, og ikke å endre praksis fra tidligere regulering på den måten Lotteritilsynet legger til grunn. Til dette vil Lotterinemnda bemerke, slik det også fremgår av vedtaket i sak 2020/255, at endring av praksis for klager ikke er det samme som endring av rettstilstanden. Presisering og tydeliggjøring innebærer etter nemndas syn at departementet har klargjort hvordan bestemmelsen skal forstås. Dette underbygges av at departementet så behov for og vedtok en endring i bestemmelsen ved forskrift 23. mars 2021. Det må kunne legges til grunn at dersom bestemmelsen, slik den var fastsatt i forskriften av 2018, ikke var ment å omfatte organisasjoner med direkte eller indirekte tilknytning til Den norske kirke og åpnet for en slik tolkning som klager legger til grunn, ville det ikke ha vært behov for en slik forskriftsendring.

Om klager er kompensasjonsberettiget eller faller utenfor ordningen med grunnlag i forskriften § 3 bokstav g, vil etter dette bero på en konkret vurdering av den faktiske tilknytningen, direkte eller indirekte, mellom klager og Den norske kirke, jf. § 3 tredje ledd bokstav g. Det vil etter Lotterinemndas syn være relevant å se hen til momenter som blant annet teologisk tilknytning, organisatorisk tilknytning og finansieringsmodell. For at det skal anses å være en direkte tilknytning, antar nemnda at det kreves en formalisert tilknytning, at Den norske kirke kan påvirke deler av virksomheten eller legge føringer for virksomheten på annen måte, jf. blant annet Lotterinemndas vedtak i sak 2020/255.

I sak 2020/255 vurderte Lotterinemnda om Sjømannskirken hadde en direkte eller indirekte tilknytning til Den norske kirke. Nemnda kom til at det ikke nødvendigvis var en direkte tilknytning mellom Sjømannskirken og Den norske kirke, men at det var en klar indirekte tilknytning. Lotterinemnda har ikke opplysninger som tilsier at har skjedd endringer i forholdet mellom klager og Den norske kirke siden nemnda vurderte saken. Nemnda vil vise til at klagers teologi utføres etter Den norske kirkes liturgi og at klager har ansvar for å fremme Den norske kirkes teologi i utlandet, jf. Grunnregler for Sjømannskirken – Norsk kirke i utlandet § 1.0 (grunnreglene). Sjømannskirken har stått under kirkelig tilsyn av biskopen i Bjørgvin siden 1865, og er organisert i regioner på en måte som følger grensene i bispedømmene i Den norske kirke. Menigheter tilknyttet klagers utestasjoner, det vil si menigheter som er dannet av medlemmer av Den norske kirke bosatt på stedet og som betjenes av norsk prest, må regnes som menigheter tilhørende Den norske kirke, jf. St.meld. nr. 49 s. 15 (1992-1993). Nemnda vil også vise til at klager mottar statstilskudd for å ivareta den kirkelige betjening av nordmenn i utlandet på vegne av Den norske kirke. Ifølge tildelingsbrev fra Kulturdepartementet 8. januar 2019 har klager en rapporteringsplikt til Kirkemøtet, Kirkerådet og Kulturdepartementet, og Kirkemøtet skal sammen med Kulturdepartementet vurdere virksomheten og grunnlaget for statstilskuddet.

Grunnreglene § 7.2 fastsetter at generalforsamlingen til klager skal bestå av blant annet tre delegater oppnevnt av Kirkemøtet for Den norske kirke, biskopen i Bjørgvin, en delegat fra Kirkerådet for Den norske kirke og en delegat for Mellomkirkelig råd. Dette gir Den norske kirke en direkte representasjon i Sjømannskirkens generalforsamling med seks delegater av totalt 81 delegater, hvilket utgjør 7,4 prosent av delegatene i generalforsamlingen. Det er med dette flere forhold som etter nemndas oppfatning medfører at det er en tilknytning mellom klager og Den norske kirke. Nemnda kan ikke se at klagen skal vurderes på en annen måte enn i sak 2020/255.

Klager har vist til at Sjømannskirken ikke har blitt kompensert for kostnader knyttet til merverdiavgift gjennom driftsstøtten som mottas fra Barne- og familiedepartementet, og at Sjømannskirken ikke faller inn under merverdiavgiftskompensasjonsloven. Til dette vil Lotterinemnda bemerke at klager i statsbudsjettet for 2019 er tildelt et statstilskudd på 101 900 000 kroner, jf. Innst. 14 S (2018-2019). I budsjettproposisjonen er dette omtalt under «Kap. 340 Den norske kirke», jf. Prop. 1 S (2018-2019), sammen med rammetilskuddet til Den norske kirke, som blant annet skal kompensere for at Den norske kirke betaler merverdiavgift, jf. Prop. 130 L (2018-2019) punkt 3.4.3.1.

Lotterinemnda har kommet til at klager i alle fall har en klar indirekte tilknytning til Den norske kirke, og med dette ikke kan gis merverdiavgiftskompensasjon, jf. forskriften § 3 tredje ledd bokstav g.

Konklusjon

Lotterinemnda finner etter en konkret vurdering av sakens opplysninger at tilsynets vedtak skal opprettholdes.

Vedtak

Klagen tas ikke til følge.

Dokumentet er godkjent elektronisk